

Mavi Xəzərin "yaşıl sahil"i

Qızılağac Milli Parkı Azərbaycanda ekoturizmin inkişafı üçün böyük imkanlar açır

◆ Azərbaycan COP29-a hazırlaşır

Səhərdir...
Səmada başbaşa verən quşların səs-küyündən qulaq tutulur...

Körfəzin üstündə aypara şəklində, bulud topası kimi dövrə vuran quşlar elə bil səmada Azərbaycanın xəritəsini çəkməyə çalışırlar. Günəşin şüaları ağır-ağır qanad çalıb dövrə vuran qazların, durnaların ipək kimi parlaq qanadlarının üstünə düşdükcə göy üzünü əlvan rəngə boyanır.

Sanki yurdumuza uçub gələn quşların Qızılağac Milli Parkının səmasında "paradı" keçirilir. Çox da yüksəkliyə qalxa bilməyən, səmanın alt qatında uçuşan sığırcınlar da "geri qalmamaq" üçün öz bacarıqlarını nümayiş etdirməyə çalışırlar...

Göy üzünü göy qurşağı rəngini almışdı...
Günəş şəfəqlərini Xəzərin mavi sularının üstünə səpdiyə pıçıldayan ləpələr daha çox qızılı rəng alırdı. Sanki bura yerlə göyün birləşdiyi yerdir...

Bu mənzərəyə baxanda adam istər-istəməz düşünür ki, quşlar səmadan Xəzərin, Lənkəranın, Qızılağac Milli Parkının yerləşdiyi ərazinin gözəlliyini daha çox seyr etmək üçün bu qədər dövrə vurub, məskən salacaqları bu yerləri yaddaşlarına həkk edirlər...

Leyla Əliyevadan Milli Parka böyük töhfə

Bu ərazi 1929-cu ildə Qızılağac Dövlət Təbiət Qoruğu adı ilə Xəzər dənizi sahilinin cənub-qərbində 88,4 min hektar ərazidə köçəri, su, bataqlıq və çöl quşlarının qışlaması, artırılması və qorunması məqsədilə yaradılıb. Ərazisi və ətrafı su, bataqlıq və yarımşəhra bitkiləri ilə zəngindir.

1976-cı il fevralın 2-də UNESCO-da "Su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyəti olan su-bataqlıq yerləri haqqında" Ramsar Konvensiyası imzalanıb. Konvensiya Azərbaycan tərəfindən 2001-ci il iyulun 18-də ratifikasiya edilib. Ölkəmizdəki Ağgöl və Qızılağac milli parkları Ramsar Konvensiyasının siyahısına daxil edilib. Bu, bir daha Milli Parkın tək respublikamızda deyil, həmçinin beynəlxalq səviyyədə əhəmiyyətini göstərir.

2018-ci ildə Prezident İlham Əliyev qoruqla bağlı sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri şəbəkəsinin genişləndirilməsini, biomüxtəlifliyin qorunub saxlanılmasını, təbii resurslardan səmərəli istifadəsini və ekoturizmin inkişafını təmin etmək məqsədilə Kiçik Qızılağac Dövlət Təbiət Yasaqlığına aid torpaqlardan 10390,89 hektar və Neftçala rayonunun inzibati ərazisində yerləşən dövlət ehtiyat fondu torpaqlarından 309,11 hektar ayrılmaqla, Qızılağac Dövlət Təbiət Qoruğunun (88360 hektar) bazasında bu sərəncama əlavə edilən yer quruluşu planında göstərilmiş 99060 hektar sahədə Qızılağac Milli Parkı yaradılıb. 2019-cu il fevralın 22-də Prezidentin fərmanı ilə Qızılağac Milli Parkının Əsasnaməsi təsdiq edilib. Əsasnamədə qeyd olunur ki, Milli Park xüsusi ekoloji, tarixi, estetik, bioloji əhəmiyyət daşıyan təbiət komplekslərinin və obyektlərinin yerləşdiyi, ətraf mühiti mühafizə, maarifçilik, elmi, mədəni, ekoturizm məqsədləri üçün istifadə edilən təbiəti mühafizə və elmi müəssisə və ya təşkilat statusu olan ərazidir.

Qızılağac Milli Parkı Lənkəran, Masallı və Neftçala rayonlarının inzibati ərazilərində yerləşir. Bura Xəzər dənizində ilk mühafizə olunan dəniz ərazisi hesab olunur.

Son onilliklərdə ərzində ölkəmizin su hövzələrindəki balıq növlərinin təbii populyasiyaları insan fəaliyyətinin mənfi təsirləri nəticəsində məhv olma təhlükəsi həd-

dinə çatıb. Bununla əlaqədar Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Azərbaycanın və Qafqaz regionunun su faunasının qorunması, ölkəmizin daxili su hövzələrinin biosurslarının mühafizəsi və bərpası üzrə bir sıra mühüm təşəbbüslər həyata keçirilir.

Bu cür təşəbbüslərdən biri 2021-ci ildən etibarən IDEA İctimai Birliyi və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin birgə həyata keçirdikləri "Zəngin hövzələr" layihəsidir. Bu layihə çərçivəsində 2021-ci il aprelin 30-da Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva Qızılağac Milli Parkına səfər edib. Milli Parkın ərazisi, zəngin fauna və florası ilə tanış olan Leyla Əliyeva daha sonra Xəzər dənizinin körfəzinə körpə balıqların buraxılması, o cümlədən ölkəmizin yaşillıq və meşə ərazilərinin artırılmasına dəstəyi nümayiş etdirmək məqsədilə milli parkın ərazisində Eldar şamlarının əkilməsi mərasimində iştirak edib.

2023-cü il dekabrın 30-da Nizami Kino Mərkəzində IDEA İctimai Birliyinin "Azərbaycanın 10 möcüzəsi" xüsusi layihəsi çərçivəsində yeddinci ekran əsəri olan "Qızılağac Milli Parkı - Xəzər nağılı" sənədli filminin təqdimat mərasimi keçirilib.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva tədbirdə iştirak edib. Filmdə 2018-ci ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə yaradılmış Qızılağac Milli Parkının ərazisində mövcud olan qlobal əhəmiyyətli, adları Azərbaycan Respublikasının "Qırmızı kitab"ına daxil edilmiş məməlilər, endemik və nəslilə kəsilməkdə olan növlər və transsərhəd köçəri heyvanlar, həmçinin ərazi üçün xarakterik olan digər fauna və müxtəlif flora növləri haqqında bəhs olunur.

bu quşlar azadlıq adasına düşmüş kimi davranırdılar. İnsanlardan qorxub qaçmayan, hətta onların gözəlliyini obyektivin yaddaşına köçürən turistlərin əlindən yem alıb yeyənlər də var idi...

Milli Parkın direktoru Aqil Sucashev deyir ki, parkın yaradılmasında əsas məqsəd təbiət komplekslərini, genetik fondu, bioloji müxtəlifliyi, nadir və etalon təbiət ərazilərini, tarix-mədəniyyət obyektlərini qoruyub saxlamaq, turizm və rekreasiya üçün şərait yaratmaqdır, eyni zamanda təbiəti mühafizənin və ekoloji maarifçili-

Ümumiyyətlə, IDEA-nın milli parklarla bağlı sənədli filmlər silsiləsi yaratmağında əsas məqsədi Azərbaycanın əsrarəngiz təbiət gözəlliklərini ölkə daxilində və xaricdə təbliğ etmək, eləcə də ətraf mühitin mühafizəsinin vacibliyini diqqətə çatdırmaqdır.

Müharibələrdən qaçıb sabitlik adasına sığınan quşların sevinci

Payızın ilk günlərində Qızılağac Milli Parkının gözəlliyini seyr etmək adama zövq verirdi. Bizə elə gəlirdi ki, körfəzdəki şanagülə, ağ suzanbağı, üçyarpaq oxyarpaq, qamış, dəniz lıgvarı, ciyən, duzlaq şoğanı, iyli yovşan, meyer yovşanı, qarağan, gəngiz, şahsevdisi, sarıbaş da gələn "qonaqları" salamlayıb "gəlin, gəlin, bura dünyanın ən dilbər guşəsi", "Azərbaycan dünyanın ən sakit ölkəsidir", - deyirdilər.

Hələ bir qorxusuz-hürküsüz turistlərin fotoaparallarının, telefonlarının obyektivinə "düşməyə" çalışan qamışlıq pişiyini, flaminqoları, ağqaz qazları, göydimdik, mərməri ördəkləri, sürü ilə lövbər salan bəzəklərin özlərini necə rahat, arxayın aparmalarını görüydiniz...

Silahların partladığı, raketlərin uçuşduğu, nəinki təbiət heyvanlarının, insanların qan gölündə boğulduğu ölkələrdən uçub gələn

məsidir. Təbiətə səyahətin başlıca məramı canlı təbiətlə və həmçinin yerli ənənə və mədəniyyətlə tanışlıq, ekoloji və sosial xarakterli mənfi təsirlərin minimuma endirilməsi və mühitin ekoloji tərzliliyini təmin etməkdir.

Milli Parkın əməkdaşı Elşad Əsgərov bildirir ki, ekoturizm təbiət turizminin ekoloji cəhətdən davamlı formasıdır, əsasən vəhşi təbiətdə yaşamağa və onu dərk etməyə istiqamətlənir. Bu, elə təşkil olunmalıdır ki, ətraf mühitə təsir minimum olsun. Əsasən turizmin belə forması qorunan ərazilərdə inkişaf edir.

Qızılağac Milli Parkı fəaliyyətə başlayandan istər yerli, istərsə də xarici turistlərin sevimli məkanına çevrilib. Hər il minlərlə turist Milli Parka səyahət edir. Turistlərin rahatlığı üçün çox mühüm işlər görülüb. Xüsusilə canlı təbiətlə təmaslar üçün katerlər, kiçik qayıqlar götürülüb. Yay mövsümündə gələn xarici turistləri ən çox quşların balalamaları maraqlandırır. Quşların balalarının yumurtadan necə çıxmalarını satatlarla gözləyən, maraqla seyr edən yüzlərlə turist bundan zövq alır. Mili Parka gələn turistlərin sayının artması ətraf yaşayış məntəqələrinin əhalisinin yaşayışına da müsbət təsir göstərir.

Ölkəmizə gələn xarici turistlərin çoxu yerli əhalinin yaşayış tərzini, adət-ənənəsi, ərazinin tarixi və mətbəxi ilə də tanış olmaq istəyir.

Parkda ekoturizm inkişaf etdirilməklə yanaşı, ətraf ərazilərdə də kənd turizminin canlandırılmasına xüsusi diqqət yetirilir.

Təbiətin nadir incisi

Ölkəmiz hazırda COP29-a evsahibliyi etməyə hazırlaşır. Hesab edirik ki, Qızılağac Milli Parkı ölkəmizə gələn qonaqların maraqla üz tutacağı məkanlardan olacaqdır. Turistlər katerlərlə birbaşa dənizlə rahat təmas yarada bilsinlər deyər Milli Parkın ofisinin yerləşdiyi ərazidən dənizə gedən kanal təmizlənmək manesiz hala gətirilib.

Elşad Əsgərov deyir ki, gələn turistləri təbiətin nadir incisi olan flaminqoları yaxın məsafələrdə görmək daha çox maraqlandırır. Elə hesab edirik ki, gördüyümüz tədbirlər ölkəmizə gələn xarici qonaqları məmnun edəcək.

Parkın direktoru Aqil Sucashev əlavə edir ki, Milli Parkda turizmin inkişaf etdirilməsi istiqamətində mütəmadi tədbirlər keçirilir. 2023-cü ildə Milli Parkda dünyada ilk dəfə "Flaminqo festivalı" təşkil olunub. Tədbir yerli və xarici qonaqlar tərəfindən olduqca rəğbətə qarşılanıb...

Milli Parkda respublikanın ali təhsil müəssisələrinin müəllim və tələbə heyətinin elmi axtarışlarını davam etdirmələri üçün də hər cür şərait yaradılıb. Bura məktəblilərin ən çox ekskursiyaya gəldikləri məkana çevrilib. Tələbələr, şagirdlər kitablarda oxuduqlarını, sənədli filmlərdə gördüklərini gəlib, canlı şəkildə gözləri ilə görüb biliklərini etibarlı şəkildə zənginləşdirmək imkanı əldə edirlər.

Rəngarəng təbiəti, başıqarlı dağları, yaşıl ormanları, buz bulaqları, mavi gözlü gölləri ilə vətənimiz Azərbaycan əsl təbiət gözəlinə bənzəyir. Hansı guşəsinə ayaq basarsansa, gözün gözəllik görür, ruhun dincəlidir. Heç çəkinmədən deyə bilərik ki, belə unikal məkanlardan biri, bəlkə də birincisi, təbiət möcüzəsi sayıla biləcək Qızılağac Milli Parkıdır.

*Elşad QƏNİYEV,
Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

Bakı-Lənkəran-Bakı